

1910.—Ο 'Ι. Μεταξάς, λοχαγός.

Μεταξάς
ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΧΡ. ΧΡΗΣΤΙΑΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

1915.—Ο Λαύριος Κωνσταντίνος με το Επιτελείο του από 'Ερρίκ' Αγγ.—Ο 'Ι. Μεταξάς είναι ο δεύτερος δεξιότερος.

1918.—Ο Λαύριος Κωνσταντίνος με μερικούς Πείραγες και δημοτικούς από Γιάννενα.—Ο 'Ι. Μεταξάς είναι ο δεύτερος από δεξιά, και δεξιά του Μεταξάς ο Β. Λούριανης.

Η ιστορία ποιός κατέλαβε τα Ιωάννινα θυμίζει την άλλη που είναι το ποιός είπε το ΟΧΙ του 1940.

Μια έντεχνη προσπάθεια να εξαφανίσουν τον Ιωάννη Μεταξά. Έχει και τις δύο φορές τον ίδιο ρόλο. Σχεδιάζει την ΝΙΚΗ και εμφανίζονται όσοι την εφάρμοσαν σε κάποιο σημείο της επίθεσης να την αναλαμβάνουν ως προσωπική επιτυχία. Ότι ενάμιση μήνα σχεδίαζε και ότι άλλαξε την επίθεση μια μέρα πριν ώστε επιπλέον να πιάσει στον ύπνο τους Τούρκους ας το πω εγώ. Ότι ο Σαπουντζάκης αγωνιζόταν εις μάτην 3 μήνες άκαρπες προσπάθειες ας το πω εγώ. Ότι αναγκάστηκε ο Κωνσταντίνος και το επιτελείο του δηλαδή ο Μεταξάς να αναλάβει τον Ιανουάριο του 1913 γιατί μέχρι εκείνη την ημερομηνία αρχές Ιανουαρίου ήταν όλοι ανίκανοι και ανώνυμοι ας το προσθέσω εγώ. Μινεικο, Νικολάκης Εφέντης, Βελισαρίου,

ΟΛΟΙ ΑΥΤΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ, χωρίς τα στρατηγικά σχέδια Μεταξά και Κωνσταντίνο Στρατηλάτη ακόμα θα ήταν χωρίς Ιωάννινα.

Στο ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΜΕΤΑΞΑ, μαζί με τις προσωπικές καθημερινές αναφορές έχουν δημοσιευθεί και ορισμένες επιστολές του προς την σύζυγο του Λέλα με ιδιαίτερο κύρος όταν αναφέρονται σε ιστορικές στρατιωτικές πληροφορίες.

Τέτοια είναι και η επιστολή της 25ης Φεβρουαρίου 1913 μετά τις μάχες, το Πρωτόκολλο Παράδοσης της πόλεως των Ιωαννίνων και την επίσημο είσοδο στην πόλη του Διαδόχου Κωνσταντίνου με όλο το Επιτελείο, όπως εμφανίζονται στις εικόνες της εποχής.

ὑπηρετήσα τὸν τόπον μου, ὅπως ἡμποροῦσα καλλίτερα, τὸ ὅποῖον μοῦ δίδει τὸ δικαίωμα νὰ ἡσυχάσω μὲ τὴν γυναικοῦλα μου, καὶ τὰ παιδάκια μου, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὸν βίον μας.

.

Φιλιππιάς, 19 Φεβρουαρίου 1913.

Αὐτὴν τὴν στιγμήν, 8 1/2, πρωΐ, ἀναχωροῦμεν μὲ τὸν Διάδοχον διὰ τὴν μάχην. Σήμερον ἀρχίζει τὴν μάχην τὸ πυροβολικὸν καὶ αὐριοι εἶναι ἡ γενικὴ ἐπίθεις. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φύγω ἀπὸ ἐδῶ χωρὶς νὰ στείλω εἰς ἐσένα καὶ τὰ παιδιά μας χίλια φιλιὰ, χρυσῇ μου, ἀγαπημένῃ μου.

Ἐλπίζω ὅλα νὰ τελειώσουν καλὰ καὶ νὰ σοῦ τηλεγραφήσω ἀπὸ τὰ Γιάννενα.

Χθὲς καὶ προχθὲς ἤμουν εἰς τὴν γραμμὴν μὲ τὸν Δούσμανην καὶ ἐπέβλεψα ὅλα, νὰ εἶναι ὅλα ἔτοιμα, ὅ,τι ἔπρεπε.

Ἐμεῖς ὅλοι ἐκάμαμεν τὸ καθήκον μας· τώρα, ὁ Θεὸς βοηθός!

.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ, 25 Φεβρουαρίου 1913.

Μόλις σήμερα κατορθώνω νὰ σοῦ γράψω. Τὸ τελευταῖον μου γράμμα ἦτο τῆς 19ης, ὀλίγον πρὶν ἢ ἀναχωρήσω διὰ τὴν μάχην τῶν Ἰωαννίνων· ἔπειτα ἦλθαν τὰ γεγονότα ραγδαῖα, καὶ ἕως χθὲς τὸ βράδυ δὲν ἦν οὔτε μίαν στιγμήν ἡσυχίας.

Ἡ μάχη ἤρχισε ἀπὸ τὸ πρωΐ τῆς 19ης. Ὁλην τὴν 19ην, καὶ τὴν νύκτα πρὸς τὴν 20ήν, ἐξηκολούθησεν ἕνας τρομερὸς κανονιοβολισμός· ἔπεσαν ἀπάνω στὸ Μπιζάνι 25 χιλιάδες ὀβίδες!

Τὴν 20ήν τὸ πρωΐ, ἔγινεν ἡ γενικὴ ἐπίθεις. Τὴν 20ήν τὸ βράδυ, ἡμεθα κύριοι τοῦ ἐχθροῦ. Τὴν νύκτα τῆς 20ῆς πρὸς τὴν 21ην ἐξηκολούθησεν ὁ κανονιοβολισμός.

Τὸ πρωΐ τῆς 21ης ἔφθασαν δύο ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἑσάτ, ἀναγγέλλοντες ὅτι παραδίδεται ἄνευ ὅρων. Τὸ μεσημέρι τῆς 21ης ἤμουν μὲ τὸν Φῶντα εἰς τὰ Ἰωάννινα, καὶ ὑπεγράψαμεν μὲ τοὺς Τούρκους τὸ πρωτόκολλον τῆς παραδόσεώς των. Τὸ πρωτόκολλον ἦτο σκληρόν. Ἡ παράδοσις ἔγινεν ἄνευ ὅρων.

Ὡμίλησα πολλὴν ὥραν καὶ μὲ τὸν Ἑσάτ καὶ μὲ τὸν Βεχίπ βέην. Εἶναι εὐγενέστατοι ἄνθρωποι, εὐρωπαϊκῶς μορφωμένοι. Τὴν 21ην τὸ βράδυ, ἤμουν πίσω εἰς Ἑμὶν Ἀγᾶ.

Τὴν 22αν εἰσήλθομεν, ἀκολουθοῦντες τὸν Διάδοχον ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ στρατοῦ, εἰς Ἰωάννινα. Προηγεῖτο ὁ Διάδοχος, ἔπειτα ἤρχοντο ὁ Δαγκλῆς

καὶ ὁ Δούσμανης, ἔπειτα οἱ Πρίγκηπες, ἔπειτα τὸ τμήμα τῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ ὁποίου ἐγὼ (δηλαδὴ Φώντας, Πάλλης, Ρακτιβάν, Βερνάρδος, Καλλέργης, Στάϊκος). Ἐπειτα τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον. Ἐπειτα ὁ στρατός. Ἡ εἴσοδος ὑπῆρξεν ἀληθῆς ἀποθέωσις. Ἐγώ, τί νομίζεις ὅτι ἐσκεπτόμουν; Ὅτι ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ θεατρικὰ πράγματα, ἐπροτιμοῦσα νὰ σὲ εἶχα κοντά μου — μόνοι μας νὰ ἐκάναμεν ἓνα ὥραϊον περίπατον.

Διὰ τὴν μάχην, ἐφρόντισα νὰ δώσουν εἰς τὸν Παπαβασιλείου μίαν καλὴν θέσιν διὰ νὰ ἀναδειχθῇ καὶ αὐτός. Τὸν ἔκαμα ἐπιτελάρχην τῆς 3ης φάλαγγος, ἣ ὁποία ἔκαμε τὴν κύκλωσιν ἀπὸ τὸ Κοπάνι, ὅπισθεν τοῦ Ὀλίτσικα, ἐκυρίευσεν τὴν Τσούκαν καὶ τὸ Δουρούτη (πᾶνε αἱ ἀπόρρητοι θέσεις τοῦ Ἰππῆ* καὶ ἡ εἰρωνεία τῆς τύχης — καὶ ἐμοῦ — τὸν ἔβαλε τὸν ἴδιον νὰ τὰς κυριεύσῃ!).

Σοῦ ἐσωκλείω τὸ σχέδιον τῆς μάχης. Βλέπεις τὰ ὄχυνώματα Καστρίτσα, Κοτσελιό, Μπιζάνι, Ἀγ. Νικόλαος, Τσοῦκα, Δουρούτη. Ὅλα ὄχυνώματα. Τὰς ὁρχικὰς μας θέσεις τὰς σημειῶ μέσα. Ὡς βλέπεις, ἐστρέφοντο κυρίως κατὰ Μπιζάνι, Κοτσελιό καὶ Καστρίτση. Μὲ κόπους τρομεροῦς, ἀνεβάσαμεν τὸ πυροβολικὸν εἰς τὰς θέσεις πὺν σημειῶ μὲ +. Ἐχρειάσθη ἐβδομάδων ἐργασία, διότι εἶναι βραχώδη βουνά. Οἱ Τοῦρκοι ἐπέισθησαν τελείως ὅτι θὰ τοὺς ἐπιτεθῶμεν κατὰ Μπιζάνι, Κοτσελιό καὶ Καστρίτση, καὶ ἐσυσσώρευσαν ἐκεῖ ὅλα τοὺς τὰ πυροβόλα, τὰ πυρομαχικὰ καὶ τὰ καλλίτερά τοὺς τάγματα. Ἐτελειοποίησαν τὰ ὄχυνώματά των καὶ τὰ ἐκάλυψαν μὲ πυκνότατα συρματοπλέγματα. Ἦρχισα ἀπὸ τὰς 4 Φεβρουαρίου νὰ μελετῶ λεπτομερῶς πῶς θὰ ἐγίνετο ἡ ἐπίθεσις, καὶ ἰδίως τὸ κόψιμο τῶν συρματοπλεγμάτων. Βλέπων τὰς δυσκολίας καὶ πειθόμενος ὅτι οἱ Τοῦρκοι συνεκέντρωσαν ὅλην τοὺς τὴν προσοχὴν εἰς Μπιζάνι καὶ Καστρίτσα, συνέλαβα τὴν ἰδέαν νὰ τοὺς προσβάλωμεν εἰς τὸ δυτικὸν μέτωπον ἀπὸ Μανωλιάσας μέχρι Δουρούτης.

Ἡ ἰδέα ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ δυτικοῦ μετώπου εἶχε πρὸ μηνῶν ἔλθει εἰς πολλοὺς καὶ μοῦ τὴν ἐπρότειναν διάφοροι. Ἀλλὰ τὴν εἶχα ἀπορρίψει, διότι καὶ τὸ δυτικὸν μέτωπον εἶναι ὀχυνώτατον ἐκ φύσεως. Ἐπομένως, ἐφόσον ὁ ἐχθρὸς εἶχε δυνάμεις παντοῦ, τοιαύτη ἐπίθεσις δὲν εἶχε μεγάλην ἀξίαν. Θὰ ἦτο εὐκολωτέρα ἀπὸ τὸ Μπιζάνι, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀσφαλῆς. Τότε μόνον θὰ ἔφερεν ἀποτέλεσμα ἐὰν ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ὅλας τοὺς τὰς δυνάμεις εἰς Μπιζάνι, Κοτσελιό καὶ Καστρίτσα. Ὅταν λοιπὸν ἐπέισθη ὅτι ἐκεῖ ἐσυσσώρευσεν πλέον τὰς δυνάμεις του, τότε ἀπεφάσισα.

Ἦτο τὸ ἀπόγευμα τῆς 9ης Φεβρουαρίου. Καιρὸς ψυχρὸς, βροχερὸς,

* Πρόκειται γὰρ τὸν Ἱπποκράτη Παπαβασιλείου τὸν σπουδαστὴ τοῦ Μεταξᾶ στὴ Γερμανία καὶ φίλο του, Ὑπουργὸς Ναυτικῶν στὴν περίοδο τῆς Τετάρτης Αὐγούστου, πὺν πέθανε τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1951.

συννεφώδης, ἄνεμος. Ἐκαθήμεθα δλόγυρα ἀπὸ τὸ τζάκι (εἰς Φιλιππιάδα), ὁ Δούσμανης, ὁ Φώντας, ὁ Πάλλης, ὁ Σταῖκος καὶ ἐγώ. Ὁμιλούσαμε διὰ τὰς δυσκολίας τῆς ἐπιθέσεως.

Ὁ Πάλλης ἔφερε τὸν λόγον πάλιν διὰ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ δυτικοῦ μετώπου καὶ ἔλεγε: «Κοῖμα πὺν συνεκεντρώθημεν καὶ ἐμεῖς δεξιὰ καὶ δὲν γίνεται».

Τότε μοῦ ἦλθεν ἡ ἔμπνευσις: «Γίνεται!» φωνάζω. Καὶ ἄρχισα ὑπολογίζων τάγματα, συντάγματα ὀρειβατικῆς πυροβολαρχίας, πῶς θὰ ἀποσυρθοῦν, πῶς θὰ συγκεντρωθοῦν ἀριστερά, πῶς θὰ κινηθοῦν. «Μία φάλαγξ θὰ ὑπάγῃ ὀπισθεν τοῦ Ὀλίτσικα». Ἦμουν ἀκράτητος.

Ἀπὸ τὰς 9 Φεβρουαρίου ἕως τὰς 14 συνέταξα ὅλας τὰς διαταγὰς τῆς κινήσεως καὶ τὰς ἐκράτησα μυστικὰς· ἐκτὸς τῶν πέντε προσώπων, πὺν σοῦ εἶπα, δὲν ἤξευρε κανεὶς ἄλλος τίποτε. Οὔτε πρίγκηπες, οὔτε πριγκήπισσαι. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐξηκολούθησεν ἡ τοποθέτησις πυροβόλων δεξιὰ, καὶ ἐνίσχυσις δεξιὰ, ἐκεῖ πὺν σημειῶ «8η Μεραρχία καὶ 6η Μεραρχία», ὅχι μόνον διὰ τὰ ἐξαπατηθῆ ὁ ἐχθρὸς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἔχωμεν ἐκεῖ ἰσχυρὸν μέτωπον, τὸ ὁποῖον νὰ συγκροτήσῃ τὸν ἐχθρὸν διὰ τὰ τοῦ τὴν καταφέρωμεν ἔξαφνα.

Συγχρόνως ἔκαμα διαταγὰς τέτοιας, ὥστε νὰ ἐξαπατηθοῦν ὅλοι οἱ ἰδικοί μας ἀξιωματικοί, ὅτι ἡ ἐπίθεσις θὰ γίνῃ δεξιὰ. Διότι οἱ περισσότεροι εἶναι φλύαροι, καὶ ἤξευρα ὅτι δὲν κρατοῦν μυστικά. Ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος ἦσαν αἱ εἰς Φιλιππιάδα συναθροισθεῖσαι *mondaynes* καὶ *demi-mondaynes*, τῶν ὁποίων ἡ περιέργεια καὶ ἡ ματαιοδοξία νὰ τὰ ξέρουν ὅλα ἦσαν πολὺ ἐπικίνδυνοι διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις μας. Ἐγὼ μὲν δὲν ἐσύχναζα εἰς καμμίαν ἀπὸ αὐτάς, ἀλλὰ ἐσύχναζαν ἄλλοι καὶ ἔδιναν ραπόρτα. Ὡστε ἡ γενικὴ σχηματισθεῖσα πεποίθησις ὅτι θὰ ἐπιτεθῶμεν κατὰ Μπιζάνι καὶ Καστρίτης ἐπρεπε νὰ ἐνισχυθῇ καὶ διὰ τὰς κυρίας τῆς Φιλιππιάδος. Καὶ τὸ κατώρθωσα! (φαντάζεσαι τώρα τὴν φούρκα των!).

Τὰς 15 τοῦ μηνός, παρουσιάζομεν τὸ σχέδιον εἰς τὸν Διάδοχον καὶ μένομεν σύμφωνοι. Τὰς 16, ἐκδίδομεν τὰς διαταγὰς, χωριστὰ εἰς τὸν καθένα, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ κανεὶς περὶ τίνος πρόκειται. Μόνον ὁ Μοσχόπουλος, ὅστις θὰ ἔκαμνε τὴν ἐπίθεσιν, τὸ ἤξευρε. Τὰς 17 καὶ 18, ὁ Δούσμανης καὶ ἐγὼ ἐπήγαμεν εἰς τὸ Ἐμὶν Ἀγᾶ. Ἐκεῖθεν, ἐν μέσῳ τρομερᾶς χιονοθύελλης, διήρχοντο ἐν πάσῃ μυστικότητι τὰ στρατεύματα, μεταβαίνοντα εἰς τὸ ἀριστερόν. Ἐφρόντιζα νὰ τοὺς δοθοῦν ὅλα φαγητόν, κονιάκ, κτήνη.

Ἐσχηματίσθησαν τρεῖς φάλαγγες. Μία, τὴν 17ην ἐσπέρας, εἰς Κοπάνι—αὐτὴ ἦτο ὅπου ὁ Ἱππης ἦτον ἀρχηγὸς Ἐπιτελείου—, ἡ ὁποία τὴν 18ην καὶ 19ην ἐπορεύθη μυστικὰ εἰς Πλέσσα ὀπισθεν τοῦ Ὀλίτσικα, ὅρους ὑψηλοῦ καὶ σκεπασμένου ἀπὸ χιόνια. Καὶ δύο ἄλλαι φάλαγγες, τὴν 19ην, δεξιὰ τοῦ Ὀλίτσικα, πὺν ἐγὼ ἐσημείωσα 19 εἰς τὸ σχέδιον. Τὸ ὅλον, 24 τάγματα καὶ 24 ὀρειβατικὰ κανόνια.

Φαντάσου, ἐσυναθροίσθη ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν 20 χιλιάδες στρατός, χω-
ρὶς νὰ πάρῃ κανεὶς εἶδῃσιν. Οὔτε αἱ κυραὶ καὶ δεσποσύναι (;) τῆς Φιλιπ-
πιάδος. Αὐτὰς διετάξαμεν νὰ μένουν ὑπὸ περιορισμὸν καὶ ἐπιτήρησιν· τὰς
ἡμποδίσσαμεν διὰ τῆς ἀστυνομίας νὰ ἔβγουν ἀπὸ τὴν Φιλιππιάδα. Ὅσαι δὲ
ἦσαν εἰς νοσοκομεῖα εἰς Ἑμὶν Ἀγᾶ, διετάξαμεν νὰ μένουν κλεισμένοι εἰς
τὰ νοσοκομεῖα. Θυμοί, διαμαρτυραὶ, παρακλήσεις, εἰς οὐδὲν ἴσχυσαν. Συγ-
χρόνως διεκόψαμεν πᾶσαν ἐξ Ἡπείρου, Ἀρτης καὶ Λευκάδος, συγκοινωνίαν
οὔτε ταχυδρομεῖα, οὔτε τηλεγράφους.

Τὰς 19 πρωῒ, ἤμεθα εἰς Φτελιᾶ. Ἡ μάχη ἤρχισε. Τὰς 20, αἱ τρεῖς φά-
λαγγες ἐπετέθησαν, ὅπως σοῦ τὰς ἐσημείωσα. Ὁ ἐχθρὸς αἰφνιδιάσθη τε-
λείως, κατεστράφη. Τὸ βράδυ, τὸ Μπιτζάνι, συντριβὲν ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ,
ἐκυκλώθη ἀπὸ πίσω. Τὴν νύκτα παρεδίδετο. Νεκροὶ καὶ τραυματαῖι ἰδικοί
μας οὔτε 400. Ἐχθροί, πλῆθος.

Κατὰ τὰς δύο ἡμέρας τῆς μάχης ἤμεθα εἰς Φτελιᾶ.

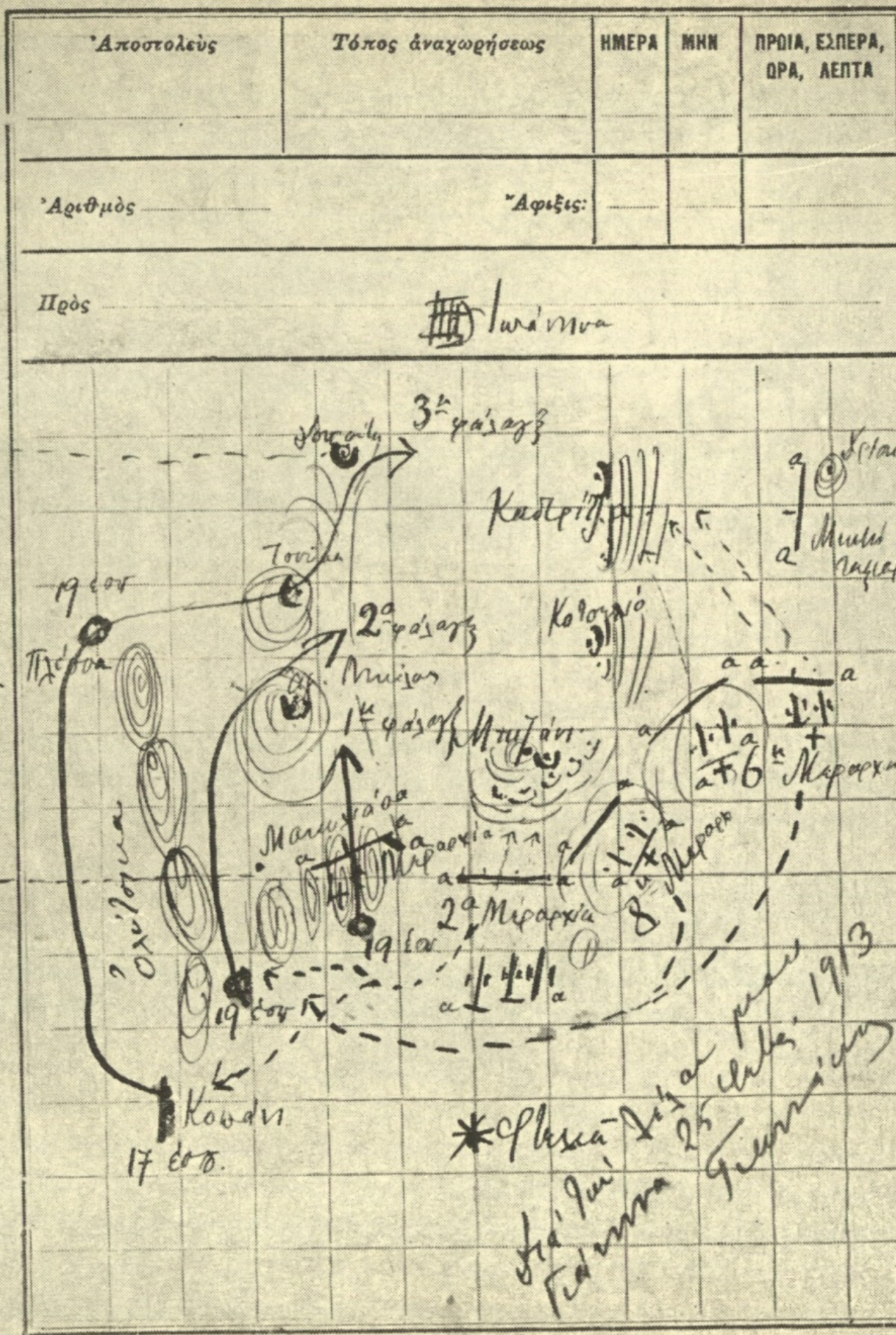
Συγχαρητήρια πλῆθος. Ἀλλὰ τὰ γλυκὰ συγχαρητήριά σου ἦταν ἡ ὥραιο-
τέρα μου ἀμοιβή.

Τώρα ἐτελειώσαμεν, καὶ ἡσυχάσαμεν.

Ἐλπίζω γρήγορα νὰ ξαναἰδωθοῦμεν, καὶ νὰ ἀπομονωθοῦμεν οἱ δύο μας
ἀπὸ ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον, νὰ ζήσουμε τὴν ζωὴ μας. Σὲ βεβαιῶ, τὴν νίκην
τὴν ἐδέχθην ὡς καθήκον ἐκπληρωθὲν καὶ τίποτε ἄλλο. Καί, πρὸ παντός, ὡς
ἀπολύτρωσιν ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν τῆς Ἡπείρου, ἀπολύτρωσιν ἡ ὁποία θὰ ἐπι-
σπεύσῃ τὴν συνένωσίν μας.

Φαντάσου, τὴν νύκτα τῆς νίκης μου ἦλθαν 8 γράμματά σου, ὅλα μαζύ.
Καὶ τὸ πρωῒ τῆς 22^{ας} Φεβρουαρίου, πρὶν κινήσωμεν διὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὰ
Γιάννενα, τὰ ἐδιάβαζα ὅλα εἰς Ἑμὶν Ἀγᾶ. Ὑπὸ θαυμάσιον ἥλιον, ὑπὸ τοὺς
πόδας τοῦ χιονοσκεποῦς Ὀλίτσικα. Καὶ μοῦ ἐφαίνετο πὼς μοῦ γελοῦν ὅλα.

Ἦθελα νὰ σοῦ γράψω πολλὰ· ἀλλὰ μοῦ ἔφαγε τὴν ὥρα τὸ σχέδιον τῆς
μάχης. Ἀλλὰ αὐτὸ ἔπρεπε νὰ σοῦ τὸ στείλω. Εἶσαι τὸ μόνον πρόσωπον ποὺ
γνωρίζει πὼς ἔγινεν ἡ μάχη. Οὔτε Βασιλεῖς, οὔτε κυβέρνησις γνωρίζουν
ἀκόμη, παρὰ μέσες-ἄκρες. Ἀλλὰ ἡ Λέλα μου ἔπρεπε πρῶτη ἀπὸ ὅλους νὰ
τὸ μάθῃ.

1913.— Σκαρίφημα τῆς μάχης τῶν Ἰωαννίνων, ἀπὸ τὸν Μεταξᾶ, συνημμένο στὸ γράμμα του τῆς 25 Φεβρουαρίου 1913. (Βλ. σελ. 206).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

16 — 19 Φεβρουαρίου.

Λήψις αποφάσεως διὰ τὴν κατὰ τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς ὄχρωμένης τοποθεσίας ἐπίθεσιν. Ἐκδοθεῖσαι διαταγαὶ καὶ ἐνεργηθεῖσαι προπαρασκευαστικαὶ κινήσεις.

Α'. Γενικὸν Στρατηγεῖον. Αἱ μέχρι τῆς 15ης Φεβρουαρίου γενόμεναι προπαρασκευαὶ καὶ μελέται, προέβλεπον τὴν διὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοῦ Στρατοῦ Ἡπείρου ἐνέργειαν τῆς αποφασιστικῆς ἐπιθέσεως.

Αἰφνιδίως ὅμως τὸ γενικὸν σχέδιον ἐνεργείας μετεβλήθη τελείως.

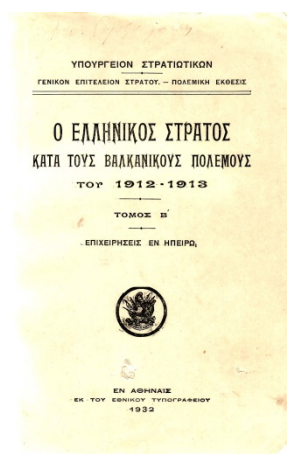
Τὴν ἡμέραν ταύτην τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον, μεταβαλὼν γνώμην, ἀπεφάσισε νὰ ἐνεργήσῃ τὴν κυρίαν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς ὄχρωμένης τοποθεσίας τῶν Ἰωαννίνων, ἐφαρμοσθείσης οὕτω τῆς καὶ ἄλλοτε ριφθείσης ἐπανειλημμένως ἰδέας τῆς διὰ τοῦ ἀριστεροῦ τοῦ Στρατοῦ Ἡπείρου ἐνεργείας πρὸς ἐκπόρθησιν τῆς ὄχρωμένης τοποθεσίας τῶν Ἰωαννίνων (1).

Κατόπιν τῆς λήψεως τῆς αποφάσεως ταύτης, τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον ἀπέστειλε τηλεφωνικὴν διαταγὴν πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς IV Μεραρχίας ὅπως τὴν ἐπομένην καὶ ὥραν 11ην εὐρίσκηται εἰς Χάνι Ἐμὶν Ἀγᾶ πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Στρατοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ διήρχετο ἐκεῖθεν κατευθυνόμενος εἰς Κανέταν (2).

Δι' ἄλλης διαταγῆς τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐνετάλησαν αἱ παρὰ τῇ VIII Μεραρχίᾳ δύο ὁρειβατικαὶ πυροβολαρχίαι (1]II καὶ 2]II) ν' ἀποσυρθῶσιν ἐκ τῶν ὑψωμάτων τῆς Ἀετορράχης τὴν νύκτα τῆς 16ης Φεβρουαρίου καὶ τιθέμεναι ἀμέσως ἐν πορείᾳ νὰ εὐρίσκωνται τὴν ἐπομένην εἰς Κοπάνην, ὅπου θὰ ἐτίθεντο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ 7ου συντάγματος πεζικοῦ. Ἡ κίνησις συνιστᾶτο νὰ συντελεσθῇ ἐν πάσῃ μυστικότητι (3). Πρὸς πρόληψιν μάλιστα μεταβιβάσεως πληροφορίας τινὸς εἰς τὸν ἐχθρὸν περὶ τῶν ἐνεργουμένων μετακινήσεων ὑπὸ κατασκόπων, διετάχθη ἡ λῆψις αὐστηροτάτων μέτρων καὶ ἐνάσκησις δραστηρίας ἐπαγρυπνήσεως τῶν προφυλακῶν, ἀπαγορευομένης πάσης διαβάσεως οἰουδήποτε ἀτόμου ἐξ αὐτῶν (4).

Τὴν 9ην ὥραν τῆς 16ης Φεβρουαρίου ἐξεδόθη διαταγὴ πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς IV Μεραρχίας, δι' ἧς ὠρίζετο οὗτος διοικητὴς τοῦ συγκροτουμένου

1) Παράρτημα ἀριθ. 518α, 547, 791, 793, 793α, 794, 814, 825, 1126.	
2) " " 1358α.	4) Παράρτημα ἀριθ. 1360.
3) " " 1359.	

Εικ. 87

Ο ΕΣΑΤ ΠΑΣΣΑΣ ΠΑΡΑΔΙΔΩΝ ΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΤΗΝ 21ην ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1913.

1) Ο Δαφνοστεφής στρατηλάτης Κωνσταντίνος, 2) Ο Εσάτ Πασσάς, 3) Ο Διοικητής του Μπιζανίου Βεΐπ μπέης. 4) Ο πρίγκιψ Γεώργιος (Διάδοχος), 5) Ο πρίγκιψ Ανδρέας, 6) Ο πρίγκιψ Χριστόφορος, 7) Ο πρίγκιψ Αλέξανδρος / 8) Ο στρατηγός Δαγκλής, 9) Ο Μέγαρχος Μοσχόπουλος (ο ενεργήσας την υπερβαλλόντως του Μπιζανίου), 10) Ο επιτελάρχης Δούσημανης, 11) Καλλίνος, 12) Μεταξάς, 13) Παρασκευόπουλος, 14) (Ο αρχαίος ναός του Αγίου Ιωάννου).

Έκδοσις / Σωτ. Χρηστίδης / Οδός Σοφοκλέους, Στοά Πάππου / Αθήναι / Λιθογραφ. Γ. Χατζή-Σάββα / Λέκα 29 - Αθήναι / Πάσα αντιγραφή ολική ή μερικτή / απαγορεύεται, κατά τον Νόμον.

Καλλιτέχνης: Σ. Χρηστίδης

Έγχρωμη λιθογραφία, σε σκληρό χαρτόνι, διαστ. 45x64,5 εκ. / 49,5x69,5 εκ. / Συλλογή ΙΕΕΕ, αρ. 4951/79.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ 1912-1913
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΜΟΣ Α'
ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

1912

ΜΑΧΑΙ

ΑΜΜΟΤΟΠΟΣ
ΓΡΙΜΠΟΒΟΝ
ΑΝΩΓΙ
ΠΕΝΤΕ ΠΗΓΑΔΙΑ
ΧΕΙΜΑΡΑ
ΜΕΤΕΘΟΝ
ΔΡΙΣΚΟΣ
ΚΟΝΤΟΒΡΑΚΙ
ΠΕΞΤΑ
ΑΕΤΟΡΡΑΧΗ
ΜΑΝΩΛΙΑΣΑ
ΜΠΙΖΑΝΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 21-2-1913 / (21-12-1328 ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΗΠΕΡΟΛΗΝΙΑ)

ΠΡΟΤΟΚΟΛΛΟΝ

ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΛΟΧΑΓΟΥ ΜΕΤΑΞΑ
ΚΑΙ ΛΟΧΑΓΟΥ ΕΤΡΑΤΗΓΟΥ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ ΤΗΣ
Α.Β.Υ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΤΡΑΤΗΓΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΤΡΑΤΟΥ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΕΧΗΠ ΒΕΧ
ΑΝΤ/ΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΩΧΥΡΩΜΕΝΗΣ ΤΟΠΟ-
ΘΕΣΙΑΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΥΝΕΦΩΝΗΘΗΞΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

Ν ΦΙΛΙΠ-
ΓΗΝ ΔΙ-
Ν ΕΤΡΑ-
ΟΥΣΙ Α-
ΗΜΕΡΩΝ

1913
ΑΔΟΧΟΣ

ΡΟΥ

ΥΝΤΕΣ
ΕΛΛΗΝΩΝ
ΙΒ

- 1.- Η ΩΧΥΡΩΜΕΝΗ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΠΑΡΑΔΙΔΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΤΡΑΤΟΝ.
- 2.- ΤΑ ΕΤΡΑΤΕΥΜΑΤΑ ΑΤΙΝΑ ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΕΗΜΕΡΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΩΧΥΡΩΜΕΝΗΝ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΝ ΠΑΡΑΔΙΔΟΝΤΑΙ ΩΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΑ ΠΟΛΕΜΟΥ.
- 3.- ΑΠΑΝ ΤΟ ΥΛΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΥ ΟΠΛΑ ΕΗΜΑΙΑΙ ΚΑΙ ΙΠΠΟΙ ΑΝΗΚΟΝΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΤΡΑΤΟΝ ΘΑ ΠΑΡΑΔΟΘΟΥΣΙΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΤΡΑΤΟΝ ΕΙΣ ΟΙΑΝ ΚΑΤΑΕΤΕΙΝ ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΕΗΜΕΡΩΝ
- 4.- ΠΑΝΤΕΣ ΟΙ ΑΞ ΚΟΙ ΕΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ ΚΑΙ Α-ΞΘΕΝΕΙΣ ΥΠΑΧΘΗΣΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΒΕΧΗΠ Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ Ξ ΕΤΡΑΤΗΓΟΣ

1913

ΜΟΝΑΔΕΣ

ΜΕΡΑΡΧΙΑΙ
ΠΙ·ΙΥ·ΥΙ·ΥΙΙΙ
ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ
ΜΕΤΕΘΟΥ
ΠΡΟΕΚΟΠΟΙ
ΚΡΗΤΗΣ
ΕΘΕΛΟΝΤΑΙ
ΗΠΕΙΡΟΥ
ΓΑΡΙΒΑΛΔΙΝΟΙ